

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 46 - 92, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT. 24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89
E-mail: sekretariat@cbos.pl

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

BS/212/2002

OPINIE O DECYZJACH PRASKIEGO SZCZYTU NATO

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, GRUDZIEŃ 2002

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

- Ustalona na szczycie NATO w Pradze zasada, że Sojusz będzie nie tylko bronić swojego terytorium, ale także przeciwdziałać zagrożeniom na całym świecie, spotkała się z poparciem większości badanych (64%). Nie akceptuje jej tylko 9% ankietowanych.
- Nieco mniej osób (58%) opowiada się za udziałem polskich żołnierzy w natowskich siłach szybkiego reagowania.

- Około połowy badanych popiera zaproszenie do NATO siedmiu nowych państw. Różnice w poparciu poszczególnych kandydatów są niewielkie.
- Przeważa opinia, że rozszerzenie NATO będzie korzystne przede wszystkim dla walki z terroryzmem (66%) oraz ogólnego bezpieczeństwa w Europie (64%) i na świecie (62%). Co drugi respondent uważa też, że przyjęcie nowych państw wzmocni siłę militarną NATO (52%) oraz wpłynie korzystnie na pozycję Polski w Sojuszu (50%).
- Niewyklarowana jest opinia o wpływie rozszerzenia Sojuszu na stosunki NATO - Rosja (23% twierdzi, że będzie to korzystne, 25% - jest przeciwnego zdania, a 20% sądzi, że pozostanie bez wpływu na te stosunki).

Na listopadowym szczycie w Pradze przywódcy dziewiętnastu państw Sojuszu Północnoatlantyckiego zaprosili do członkostwa siedem nowych państw: Bułgarię, Estonię, Litwę, Łotwę, Rumunię, Słowację i Słowenię. Jednocześnie postanowili, że odtąd NATO będzie nie tylko bronić swego terytorium, ale przeciwdziałać także pojawiającym się zagrożeniom na całym świecie. W tym celu powołane zostały siły szybkiego reagowania. Wiadomo, że Polska zgłosiła udział w tych siłach łącznie 600 naszych żołnierzy. Jak na te postanowienia zareagowała polska opinia publiczna¹?

POPARCIE DLA PRZYNALEŻNOŚCI POLSKI DO NATO

Przez dwa lata - od czasu wstąpienia Polski do NATO aż do wiosny 2001 roku - poparcie dla przynależności do tego Sojuszu było stałe, wyrażało je około dwóch trzecich Polaków. Wiosną 2002 roku - po ataku na Nowy Jork i podjętych w jego konsekwencji działaniach antyterrorystycznych - liczba osób akceptujących członkostwo Polski w NATO zbliżyła się do trzech czwartych ogółu badanych. Obecnie poparcie dla przynależności Polski do Sojuszu wróciło do poziomu poprzedniego, to znaczy dwóch trzecich ogółu ankietowanych.

¹ Sondaż „Aktualne problemy i wydarzenia” (151) przeprowadzono w dniach od 29 listopada do 2 grudnia 2002 roku na liczącej 986 osób reprezentatywnej próbie losowo-adresowej dorosłych mieszkańców Polski.

Tabela 1

Czy Pan(i) osobiście popiera przynależność Polski do NATO czy też jest temu przeciwny(a)?	Wskazania respondentów według terminów badań					
	II 1999	III 1999	II 2000	III 2001	IV 2002	XII 2002
	w procentach					
Popieram	60	67	63	63	73	64
Jest mi to obojętne	23	18	18	21	15	22
Jestem przeciw	11	10	12	10	6	5
Trudno powiedzieć	6	5	7	6	6	9

Poparcie przynależności Polski do NATO rośnie wraz ze wzrostem poziomu wykształcenia badanych. Pozostałe zmienne społeczno-demograficzne nie wpływają na zróżnicowanie stanowiska w tej kwestii. Nie różnicują go także poglądy polityczne mierzone na osi „lewica - prawica”. Wśród wyborców partii i ugrupowań wyróżnia się jeden elektorat - LPR - który najrzadziej opowiada się za uczestnictwem Polski w strukturze obronnej NATO. Trzeba jednak zauważyć, że niskiemu poparciowi nie towarzyszy wyższy w porównaniu z innymi sprzeciw, lecz jedynie wyjątkowo wysoki stopień deklarowanej obojętności w tej sprawie.

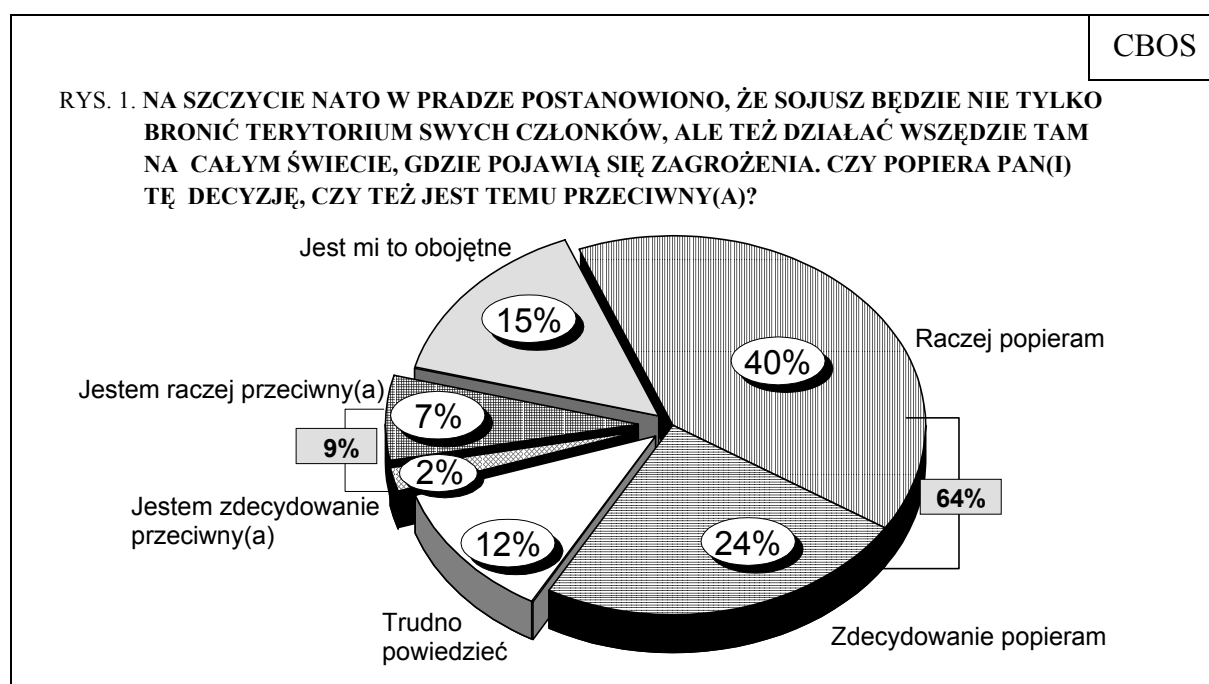
Tabela 2

Elektoraty	Czy Pan(i) osobiście popiera przynależność Polski do NATO, czy też jest temu przeciwny(a)?			
	Popieram	Jest mi to obojętne	Jestem przeciw	Trudno powiedzieć
	w procentach			
PO	87	13	0	0
PiS	76	22	1	1
SLD	82	12	2	4
PSL	70	22	5	3
Samoobrona	61	23	12	4
LPR	35	42	9	14
Niezdecydowani	55	30	3	12
Niezamierzający głosować	59	23	6	12

W elektoracie LPR jest także stosunkowo najmniej zwolenników integracji Polski z Unią Europejską². Wskazuje to, że partia ta skupia osoby o zapatrywaniach izolacjonistycznych, niechętnie integrowaniu się Polski ze wspólnotami ponadnarodowymi.

STOSUNEK DO SIŁ SZYBKIEGO REAGOWANIA

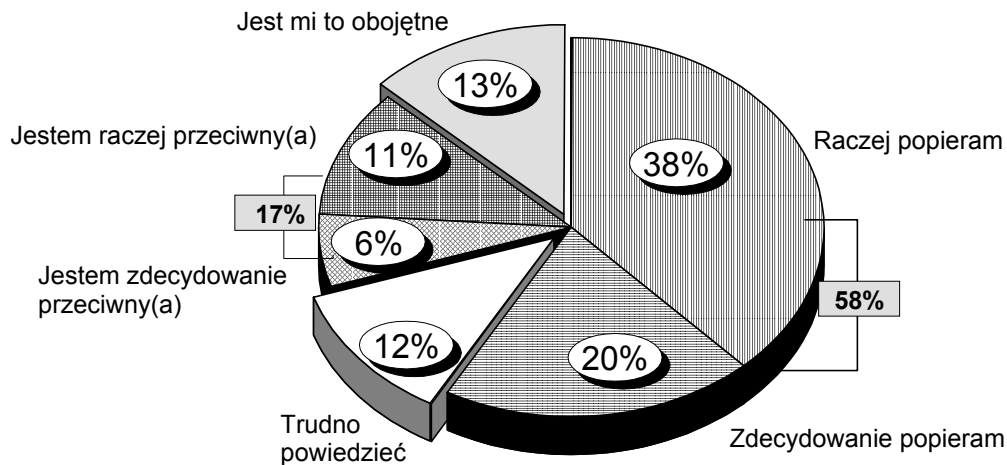
Przyjęcie na siebie przez NATO zadania przeciwdziałania wszelkim zagrożeniom na świecie spotkało się z poparciem większości badanych. Sprzeciw wyraziła jedynie niewielka grupa.

Akceptując zasadę reagowania na zagrożenia, niezależnie od miejsca, w którym się one pojawiają, nieco większą rezerwę zachowują badani w sprawie udziału polskich żołnierzy w realizowaniu tej dyrektywy. Niemniej jednak ponad połowa ankietowanych popiera decyzję o udziale polskich żołnierzy w siłach szybkiego reagowania.

² Por. komunikat CBOS „Poziom poparcia dla integracji z Unią Europejską przed szczytem w Kopenhadze”, grudzień 2002.

**RYS. 2. POLSKA ZGŁOSIŁA DO SIŁ SZYBKIEGO REAGOWANIA 600 ŻOŁNIERZY.
CZY POPIERA PAN(I) UDZIAŁ ŻOŁNIERZY POLSKICH W TYCH SIŁACH
CZY TEŻ JEST TEMU PRZECIWNY(A)?**

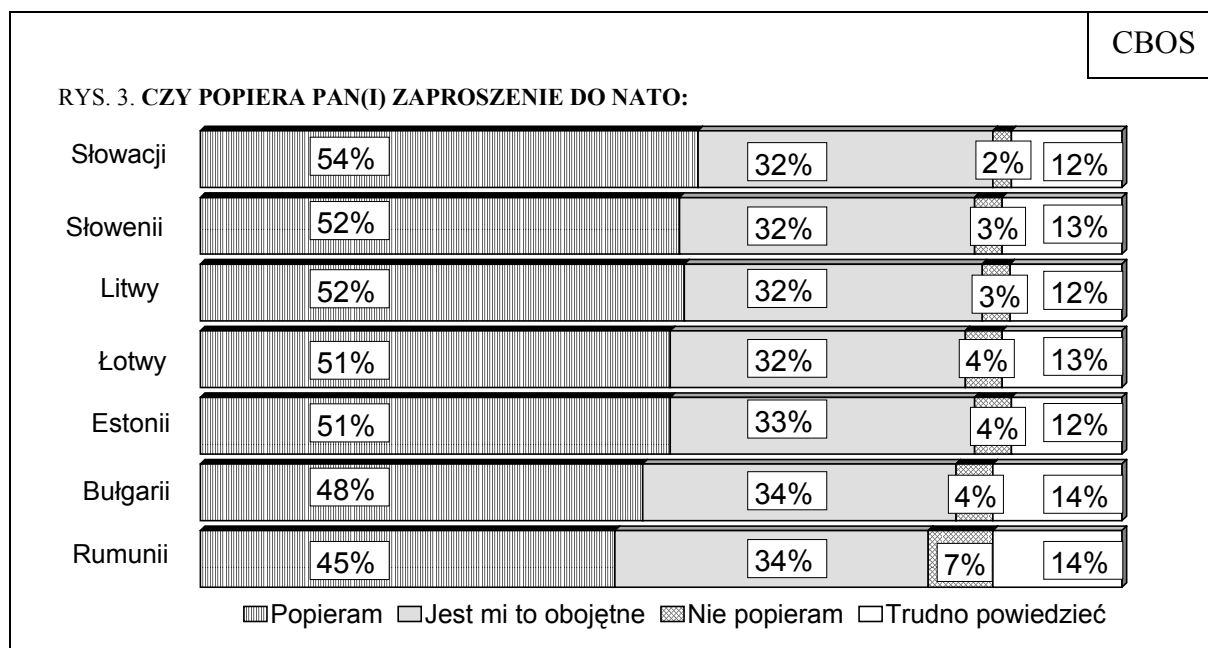
Znamienne jest, że nasz udział w natowskich siłach szybkiego reagowania cieszy się większym poparciem ludzi młodych - poniżej 35 roku życia - niż starszych (patrz tabele aneksowe). Nie różnicują go natomiast poglądy polityczne ankietowanych. W elektoratach partyjnych najmniejszą akceptację uzyskuje ta decyzja wśród zwolenników LPR.

Tabela 3

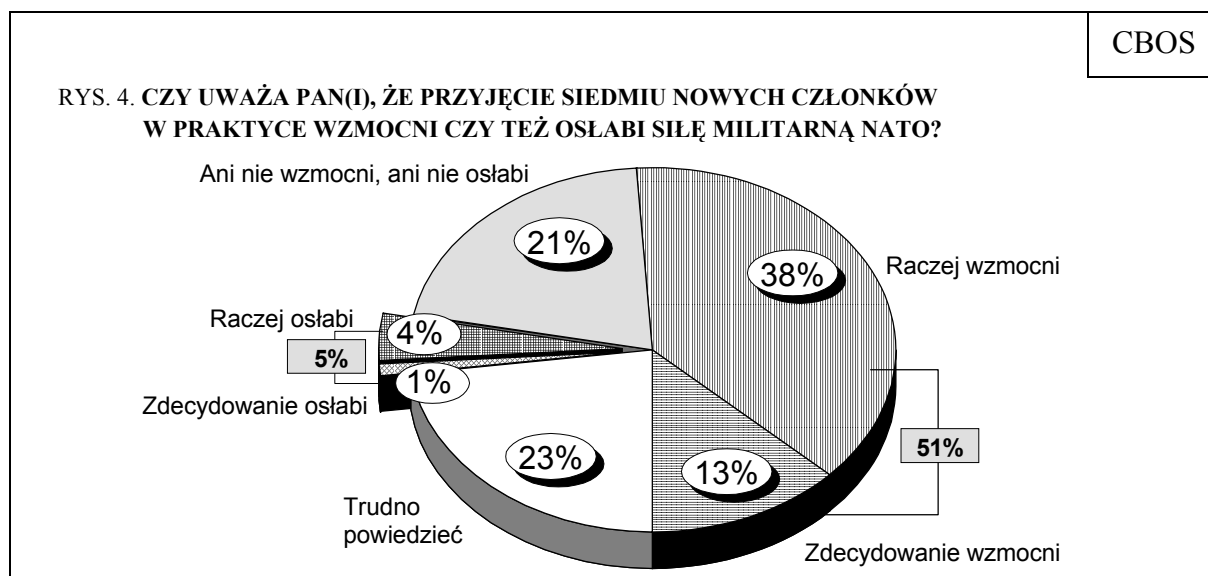
Elektoraty	Czy popiera Pan(i) udział żołnierzy polskich w siłach szybkiego reagowania NATO?			
	Popieram	Jest mi to obojętne	Jestem przeciw	Trudno powiedzieć
	w procentach			
PO	82	5	12	1
PiS	69	21	9	10
SLD	68	11	15	6
PSL	67	5	17	11
Samoobrona	60	14	13	13
LPR	42	14	22	22
Niezdecydowani	48	9	25	18
Niezamierzający głosować	53	15	18	14

STOSUNEK DO ROZSZERZENIA NATO

Okolo połowy badanych akceptuje decyzję o zaproszeniu do NATO siedmiu nowych państw. Stosunkowo największe poparcie ma członkostwo w Sojuszu Słowacji (54%), najmniejsze - Rumunii (45%).

W związku z tak znacznym rozszerzeniem NATO, i to o państwa, w których trwa transformacja gospodarcza, można było usłyszeć, że rozszerzenie to nie wzmocni, lecz wprost przeciwnie - osłabi siłę militarną Sojuszu. Badani nie podzielają tych obaw.

Zdaniem ankietowanych, rozszerzenie Sojuszu nie tylko wzmocni siłę militarną NATO, ale przede wszystkim będzie korzystne dla walki z terroryzmem oraz dla ogólnego stanu bezpieczeństwa w Europie i na świecie.

Tabela 4

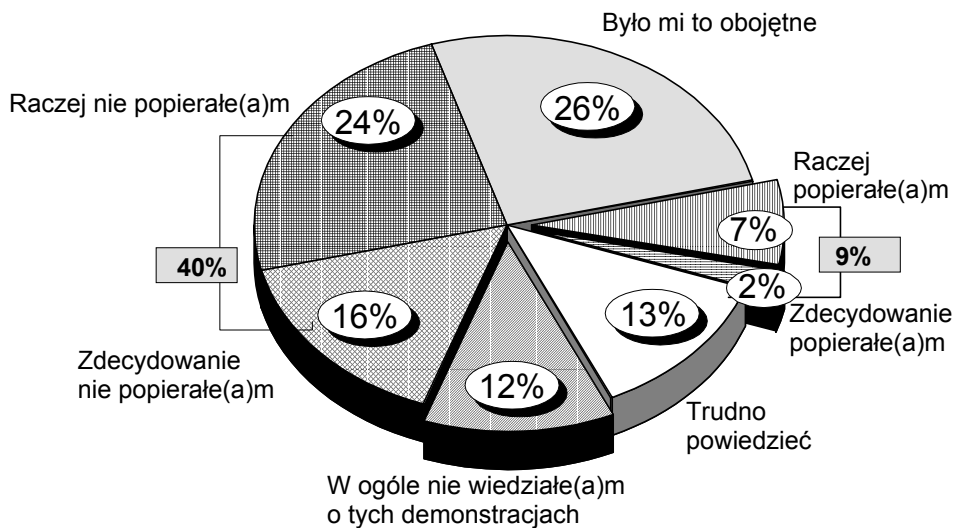
Czy rozszerzenie NATO o nowych członków będzie korzystne czy też niekorzystne dla:	Korzystne	Ani korzystne, ani niekorzystne	Niekorzystne	Trudno powiedzieć
	w procentach			
- walki z terroryzmem	66	11	4	19
- bezpieczeństwa w Europie	64	13	3	20
- bezpieczeństwa na świecie	62	13	3	22
- pozycji polski w NATO	50	22	3	25
- stosunków NATO - Rosja	23	20	25	33

Zdaniem co drugiego respondenta, wstąpienie do NATO nowych państw wpłynie także pozytywnie na pozycję Polski w Sojuszu. Niewyklarowana jest natomiast opinia o skutkach, jakie rozszerzenie NATO będzie miało dla stosunków NATO - Rosja. Ocena tego aspektu rozszerzenia sprawiła badanym najwięcej trudności - co trzeci nie potrafił zająć stanowiska w tej sprawie.

STOSUNEK DO ANTYGLOBALISTYCZNYCH MANIFESTACJI W PRADZE

Spotkanie przywódców dziewiętnastu państw NATO, w tym przywódców głównych mocarstw świata zachodniego, dało asumpt przeciwnikom globalizacji - podobnie jak inne tego rodzaju szerokie gremia światowe w ostatnim okresie - do wyrażenia swojego protestu zarówno przeciwko NATO, jak i zjawisku globalizacji w ogóle.

RYS. 5. W CZASIE SZCZYTU NATO W PRADZE ODBYWAŁY SIĘ DEMONSTRACJE PRZECIWNIKÓW GLOBALIZACJI I NATO. CZY POPIERAŁ(A) PAN(I) TE DEMONSTRACJE CZY TEŻ NIE?

Badani wyraźnie dystansują się od tego rodzaju manifestacji. Prawie dwie piąte z nich w ogóle nie wiedziało o nich bądź też deklaruje obojętność, co ósmy - nie zajmuje stanowiska w tej kwestii. Poparcie dla intencji demonstrantów deklaruje zaledwie 9% ogółu respondentów, a dwie piąte - wyraża sprzeciw. Ponieważ ruch antyglobalistyczny przyciąga przede wszystkim ludzi młodych, warto zauważyć, że wśród badanych zarówno w najmłodszej grupie jako całości, jak też wśród uczniów i studentów, stosunek do manifestacji antyglobalistycznych i antynatowskich w Pradze nie odbiega od przeciętnej w całej populacji. Najmłodsi badani wyróżniają się jedynie świadomością, że takie manifestacje miały miejsce. Wśród uczniów i studentów wiedzieli o nich niemal wszyscy, a odsetek przeciwników tych demonstracji był wyższy niż przeciętna (patrz tabele aneksowe).

Opracował
Michał STRZESZEWSKI

A N E K S

Tabela 1. Czy Pan(i) osobiście popiera przynależność Polski do NATO czy też jest temu przeciwny(a)?

	(%)				
	Popieram	Jest mi to obojętne	Jestem przeciwny(a)	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	64	22	5	9	986
Płeć					
Mężczyźni	77	16	5	3	471
Kobiety	53	28	5	14	515
Wiek					
18-24 lat	69	24	2	5	152
25-34	66	20	7	7	178
35-44	59	28	4	8	198
45-54	70	19	5	7	185
55-64	72	21	2	5	112
65 lat i więcej	53	19	7	21	161
Miejsce zamieszkania					
Wies	58	24	7	11	362
Miasto do 20 tys.	58	26	3	13	147
20-100 tys.	63	28	2	7	180
101-500 tys.	79	13	3	5	184
501 tys. i więcej mieszk.	74	17	7	3	113
Wykształcenie					
Podstawowe	55	26	4	15	276
Zasadnicze zawodowe	63	24	6	7	250
Średnie	69	20	4	7	364
Wyższe	79	12	5	3	96
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	74	16	7	3	67
Prac. umysł. niż. szczebla	70	16	6	8	77
Pracownicy fiz.- umysł.	65	21	5	8	91
Robotnicy wykwalifikowani	75	18	6	1	78
Robotnicy niewykwalifik.	54	37	5	4	26
Rolnicy	42	45	5	8	49
Pracujący na własny rach.	77	19	4	1	53
Bierni zawodowo					
Renciści	61	19	6	14	104
Emeryci	62	19	6	13	193
Uczniowie i studenci	73	22	6	5	78
Bezrobotni	64	24	1	11	126
Gospodynie domowe i inni	39	33	7	21	44
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	69	18	6	6	140
spółce właścicieli	71	26	2	0	64
prywatnych i państwa	72	18	6	5	194
sekt. pryw. poza rolnict.	43	36	7	15	89
prywatnym gosp. rolnym					
Dochody na jedną osobę					
Do 299 zł	55	29	6	11	138
300-399	66	23	1	9	85
400-599	61	22	6	12	183
600-800	71	19	4	6	145
Powyżej 800 zł	77	14	4	5	139
Ocena własnych war. mater.					
Złe	55	27	6	12	313
Średnie	65	20	5	10	433
Dobre	76	19	2	3	240
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	49	35	3	13	72
Raz w tygodniu	64	24	4	8	508
1-2 razy w miesiącu	66	19	8	7	112
Kilka razy w roku	68	19	4	9	197
W ogóle nie uczestniczy	70	11	6	12	97
Poglądy polityczne					
Lewica	76	14	5	5	237
Centrum	71	21	4	3	297
Prawica	73	15	4	8	178
Trudno powiedzieć	42	34	5	19	273

Tabela 2. Na szczycie NATO w Pradze postanowiono, że sojusz będzie na całym świecie nie tylko bronić terytorium swych członków, ale też działać wszędzie tam, gdzie pojawia się zagrożenia. Czy popiera Pan(i) tę decyzję, czy też jest temu przeciwny(a)?

	(%)				
	Popieram	Jest mi to obojętne	Jestem przeciwny(a)	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	64	15	9	12	986
Płeć					
Mężczyźni	74	11	11	5	471
Kobiety	56	18	8	18	515
Wiek					
18-24 lat	66	18	12	4	152
25-34	71	13	8	8	178
35-44	56	18	14	12	198
45-54	70	12	8	10	185
55-64	74	13	3	9	112
65 lat i więcej	52	13	8	26	161
Miejsce zamieszkania					
Wies	60	16	10	15	362
Miasto do 20 tys.	57	19	6	18	147
20-100 tys.	61	19	9	10	180
101-500 tys.	80	6	7	7	184
501 tys. i więcej mieszk.	69	12	15	4	113
Wykształcenie					
Podstawowe	55	21	6	19	276
Zasadnicze zawodowe	63	18	6	12	250
Średnie	68	11	13	8	364
Wyższe	79	2	12	7	96
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	72	5	15	8	67
Prac. umysł. niż. szczebla	67	10	12	11	77
Pracownicy fiz.- umysł.	69	15	6	9	91
Robotnicy wykwalifikowani	70	15	9	6	78
Robotnicy niewykwalifik.	52	24	13	11	26
Rolnicy	63	9	5	23	49
Pracujący na własny rach.	78	10	10	2	53
Bierni zawodowo					
Renciści	57	24	7	12	104
Emeryci	62	10	7	20	193
Uczniowie i studenci	60	18	17	5	78
Bezrobotni	63	17	10	10	126
Gospodynie domowe i inni	59	25	3	13	44
Pracuje w:					
inst. państw. publicznej	65	13	10	12	140
społec. właścicieli					
prywatnych i państwa	73	11	7	9	64
sekt. pryw. poza rolnict.	74	12	11	4	194
prywatnym gosp. rolnym	61	12	8	19	89
Dochody na jedną osobę					
Do 299 zł	59	19	9	13	138
300-399	65	21	5	10	85
400-599	61	15	11	13	183
600-800	70	12	9	9	145
Powyżej 800 zł	73	9	12	6	139
Ocena własnych war. mater.					
Złe	59	17	12	12	313
Średnie	63	14	8	15	433
Dobre	73	12	8	6	240
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	58	17	9	16	72
Raz w tygodniu	65	15	9	12	508
1-2 razy w miesiącu	69	11	6	14	112
Kilka razy w roku	64	15	12	9	197
W ogóle nie uczestniczy	63	15	11	11	97
Poglądy polityczne					
Lewica	73	7	13	6	237
Centrum	67	15	10	8	297
Prawica	71	14	7	7	178
Trudno powiedzieć	49	21	6	24	273

Tabela 3. NATO utworzy też siły szybkiego reagowania, które w razie potrzeby będą mogły podjąć natychmiastową akcję na całym świecie. Polska zgłosiła do sił szybkiego reagowania 600 żołnierzy. Czy popiera Pan(i) udział żołnierzy polskich w tych siłach czy też jest temu przeciwny(a)?

(%)

	Popieram	Jest mi to obojętne	Jestem przeciwny(a)	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	58	13	17	12	986
Płeć					
Mężczyźni	70	10	13	6	471
Kobiety	48	16	20	16	515
Wiek					
18-24 lat	68	10	18	3	152
25-34	68	13	13	6	178
35-44	57	15	18	10	198
45-54	60	13	16	11	185
55-64	55	13	18	14	112
65 lat i więcej	40	14	20	26	161
Miejsce zamieszkania					
Wieś	52	13	20	15	362
Miasto do 20 tys.	56	12	19	13	147
20-100 tys.	53	19	18	11	180
101-500 tys.	74	9	9	9	184
501 tys. i więcej mieszk.	66	13	16	4	113
Wykształcenie					
Podstawowe	44	18	18	20	276
Zasadnicze zawodowe	59	15	16	11	250
Średnie	67	9	16	8	364
Wyższe	66	9	21	3	96
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	59	6	28	6	67
Prac. umysł. niż. szczebla	65	11	16	8	77
Pracownicy fiz.-umysł.	66	12	17	5	91
Robotnicy wykwalifikowani	66	17	9	7	78
Robotnicy niewykwalifik.	42	25	19	13	26
Rolnicy	49	12	17	22	49
Pracujący na własny rach.	81	9	8	3	53
Bierni zawodowo					
Renciści	49	20	19	12	104
Emeryci	48	12	18	22	193
Uczniowie i studenci	62	12	24	2	78
Bezrobotni	65	13	9	12	126
Gospodynie domowe i inni	50	11	26	13	44
Pracuje w:					
inst. państw. publicznej	58	14	19	10	140
społce właścicieli					
prywatnych i państwa	64	16	11	8	64
sekt. prywat. poza rolnict.	71	10	15	3	194
prywatnym gosp. rolnym	47	14	15	24	89
Dochody na jedną osobę					
Do 299 zł	55	17	15	12	138
300-399	53	7	23	17	85
400-599	58	15	15	12	183
600-800	65	9	16	9	145
Powyżej 800 zł	70	5	19	6	139
Ocena własnych war. mater.					
Złe	51	16	18	14	313
Średnie	59	12	16	12	433
Dobre	66	11	16	7	240
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	55	14	15	15	72
Raz w tygodniu	56	14	18	12	508
1-2 razy w miesiącu	55	11	20	14	112
Kilka razy w roku	66	13	14	7	197
W ogóle nie uczestniczy	60	12	17	11	97
Poglądy polityczne					
Lewica	65	12	16	6	237
Centrum	64	11	16	9	297
Prawica	69	9	15	7	178
Trudno powiedzieć	39	19	19	22	273

Tabela 4. W czasie szczytu NATO w Pradze odbywały się demonstracje przeciwników globalizacji i NATO, uczestnicy tych demonstracji przyjechali z wielu krajów. Czy popiera(a) Pan(i) te demonstracje czy też nie? 1 - Popierałem(am); 2 - Było mi to obojętne; 3 - Nie popierałem(am); 4 - W ogóle nie wiedziałem(am) o tych demonstracjach

	(%)					
	1	2	3	4	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	9	26	40	12	12	985
Płeć						
Mężczyźni	12	26	47	8	7	470
Kobiety	6	27	34	16	17	514
Wiek						
18-24 lat	10	30	41	7	11	152
25-34	10	25	42	13	11	178
35-44	14	32	37	10	7	198
45-54	9	25	44	11	11	184
55-64	5	30	43	9	14	112
65 lat i więcej	6	17	34	21	22	161
Miejsce zamieszkania						
Wies	7	26	35	15	17	362
Miasto do 20 tys.	9	22	45	12	13	147
20-100 tys.	9	32	36	15	8	179
101-500 tys.	13	25	44	5	12	184
501 tys. i więcej mieszk.	12	26	50	7	4	113
Wykształcenie						
Podstawowe	6	25	36	15	19	276
Zasadnicze zawodowe	10	29	37	14	10	249
Średnie	11	26	43	10	10	364
Wyzsze	11	24	50	5	9	96
Grupa społ.-zaw. pracujący						
Kadra kier., inteligencja	13	24	50	5	8	67
Prac.umysł.niz.szczębla	10	29	42	6	13	77
Pracownicy fiz.-umysł	11	23	46	15	4	91
Robotnicy wykwalifikowani	12	20	45	14	8	78
Robotnicy niewykwalifik.	8	35	37	8	12	26
Rolnicy	8	25	22	20	24	49
Pracujący na własny rach.	3	26	53	10	9	53
Bierni zawodowo						
Renciści	9	35	26	10	21	104
Emeryci	5	21	41	16	17	193
Uczniowie i studenci	9	29	47	2	12	78
Bezrobotni	13	30	36	14	7	126
Gospodynie domowe i inni	11	26	35	17	12	43
Pracuje w:						
inst. państw., publicznej	14	27	41	9	8	140
społce właścicieli	9	14	53	14	10	64
prywatnych i państwa	7	27	48	9	8	194
sekt. prtyw. poza rolnict.	6	27	26	22	18	89
prywatnym gosp. rolnym						
Dochody na jedną osobę						
Do 299 zł	8	35	28	20	9	138
300-399	16	17	40	11	16	84
400-599	7	32	36	10	14	183
600-800	5	28	48	7	11	145
Powyżej 800 zł	10	17	59	8	6	139
Ocena własnych war. mater.						
Złe	11	24	35	17	14	312
Średnie	8	32	36	11	14	433
Dobre	9	20	54	8	9	240
Udział w prakt. religijnych						
Kilka razy w tygodniu	4	35	39	12	10	72
Raz w tygodniu	10	28	39	12	11	507
1-2 razy w miesiącu	12	19	37	15	17	112
Kilka razy w roku	8	25	43	10	15	197
W ogóle nie uczestniczy	9	24	43	10	13	97
Poglądy polityczne						
Lewica	12	21	49	8	10	237
Centrum	9	31	43	9	8	297
Prawica	11	27	47	8	8	178
Trudno powiedzieć	6	26	24	22	22	272